

רע"פ 1911/18 - עמיד גיש נגד מדינת ישראל

בית המשפט העליון

רע"פ 1911/18

לפני: כבוד השופט א' שהם

המבקש: עמיד גיש

נגד

המשיבה: מדינת ישראל

בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי בחיפה, מיום 24.1.2018, בעפ"ת 53222-12-17, שניתן על ידי כב' השופט ע' קוטון

בשם המבקש: עו"ד פאיז יונס

בשם המשיבה: עו"ד מריה ציבלין

החלטה

1. לפניי בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי בנצרת (כב' השופט ע' קוטון), בעפ"ת 53222-12-17, מיום 24.1.2018. במסגרת פסק הדין התקבל באופן חלקי ערעור המבקש על פסק דינו של בית משפט השלום לתעבורה בחיפה (כב' השופטת ט' תדמור-זמיר) (להלן: בית המשפט לתעבורה) מיום 2.10.2017, ועל החלטתו, מיום 14.11.2017, הדוחה את בקשת המבקש לביטול פסק הדין.

2. נגד המבקש הוגש כתב אישום בגין נהיגה בזמן פסילה, לפי סעיף 67 לפקודת התעבורה [נוסח חדש] (להלן: פקודת התעבורה); ונהיגה בקלות ראש, לפי סעיפים 62(2) לפקודת התעבורה. זאת, כאשר ביום 14.1.2017, נהג המבקש ברכב פרטי, חרף העובדה שביום 1.1.2017 נפסל רשיון הנהיגה שלו, למשך שלושים ימים, על ידי קצין משטרה.

3. עניינו של המבקש נקבע לדיון בפני בית המשפט לתעבורה ליום 2.10.2017, שעה 09:30, לאחר שבא כוחו ביקש לדחות את מועד הדיון המקורי. ואולם, המבקש ובא כוחו לא התייצבו לדיון במועד הדיון החדש. בית המשפט לתעבורה המתין למבקש עד לשעה 09:50, ובשלב זה ביקשה המשיבה להרשיעו בעובדות כתב האישום, חרף העדרותו, ולהטיל עליו, במסגרת גזר הדין, פסילת רשיון ממושכת לתקופה של שנים; קנס גבוה; ופסילת רשיון מותנית. עוד ציינה המשיבה בפני בית המשפט לתעבורה, כי לו היה המבקש נוכח, היתה עותרת להשית עליו עונשי מאסר בפועל ומאסר מותנה.

בפסק דינו של בית המשפט לתעבורה, מיום 2.10.2017, נקבע כי משהדיון נדחה לבקשת המבקש, הרי שאי התייצבותו לדיון מבטאת הסכמה להשפט בהעדרו. לפיכך, הורשע המבקש בעבירות המיוחסות לו בכתב האישום. בהמשך ונוכח טיעוני המשיבה נגזרו על המבקש קנס בסך 3,000 ₪; פסילה מלקבל או מלהחזיק רשיון נהיגה לתקופה של 30 חודשים בפועל; פסילה מותנית למשך 12 חודשים לבל יעבור עבירה של נהיגה בזמן פסילה למשך שלוש שנים.

4. המבקש ביקש מבית המשפט לתעבורה לבטל את פסק הדין שניתן בהעדרו, בטענה שבסמוך למועד הדיון (יום 2.10.2017 שעה 09:00) היו קבועים לבא כוחו שלושה דיונים מקבילים בבית משפט השלום בחדרה, וכי בנוסף, סנגורו היה מעורב בתאונה קלה ("תאונת פח") בדרכו לבית המשפט לתעבורה. עוד נטען בבקשה לבית המשפט לתעבורה, כי המבקש עצמו הגיע לאולם בית המשפט "ומצא כי כבר נשפט בהעדר". בית המשפט לתעבורה, קבע בהחלטתו מיום 14.11.2017, כי המבקש לא צירף אסמכתאות בדבר התאונה בה היה מעורב בא כוחו או להתייצבותו שלו באולם בית המשפט, כנטען. כמו כן, מאחר שהמבקש היה מיוצג יכול היה בא כוחו להודיע לבית המשפט לתעבורה על העיכוב בהתייצבותו, אך הלה לא עשה כן. אשר לטענת המבקש כי נגרם לו עיוות דין, נקבע כי טענה זו נטענה ללא כל תימוכין. לפיכך נדחתה הבקשה.

5. המבקש ערער לבית המשפט המחוזי על פסק דינו של בית המשפט לתעבורה ועל ההחלטה שלא לבטלו, וערעורו נדחה.

בפסק הדין, מושא בקשה זו, נקבע כי לא היתה כל הצדקה להעדרותו של המבקש מהדיון, בהתאם לאחד מהתנאים החלופיים, המנויים בסעיף 130(ח) לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982 (להלן: חוק סדר הדין הפלילי). זאת מאחר שהמבקש, ולא בא כוחו, היה חייב להתייצב לדיון, וזה לא הציג כל ראיה לתמיכה בטענתו כי הגיע באיחור לאולם הדיונים. בנוסף, ואם אכן הגיע המבקש לבית המשפט לתעבורה במועד שנקבע לו, היה מצופה

ממנו כי יגיש את בקשתו לביטול פסק הדין בסמוך למועד הגעתו, ולא כשלושה שבועות לאחר המועד בו ניתן. עוד נקבע בפסק הדין, כי המבקש לא מסר כל סיבה בגינה התייצב באיחור למועד שנקבע לו, גם אם אכן כך היה. ערכאת הערעור הוסיפה וציינה בפסק הדין, כי אף בא כוחו של המבקש לא טרח להודיע לבית המשפט לתעבורה כי הוא עתיד לאחר לדיון בבית משפט, שאת דחייתו ביקש קודם לכן, אם בשל התאונה ואם משום דיונים אחרים. כמו כן, הסגור לא טען כי פקד את בית המשפט לתעבורה באותו היום, וממילא נוכח הדיונים שנקבעו לו בבית משפט השלום בחדרה, חצי שעה טרם מועד הדיון בעניינו של המבקש בבית המשפט לתעבורה בחיפה, הוא כלל לא יכול היה להתייצב לדיון בבית המשפט לתעבורה, גם אם רצה בכך.

עוד קבעה ערכאת הערעור כי לא מתקיים בנסיבות דן התנאי החלופי הנוסף, אשר מצדיק את ביטולו של פסק הדין פי סעיף 130(ח) לחוק סדר הדין הפלילי, בדבר חשש לקיומו של עיוות דין בעניינו של המבקש. זאת, מאחר שהמבקש כלל לא ערער על עובדות כתב האישום בהן הורשע, והשגותיו התמקדו בחומרת העונש שנגזר עליו, אשר אינן מקימות עילה לביטול פסק דינו של בית המשפט לתעבורה. לפיכך, נדחה הערעור ככל שהתייחס לביטול פסק הדין של בית המשפט לתעבורה ולהחלטתו מיום 14.11.2017.

6. ערעורו של המבקש על גזר דינו התקבל באופן חלקי. נקבע, כי המבקש הורשע בעבירות חמורות למדי, ובנסיבות בהן מונחית המשיבה לעתור להשתת עונש מאסר בפועל. לפיכך, ולגישת בית המשפט המחוזי, היה על המשיבה לדרוש את הבאתו של המבקש לבית המשפט לתעבורה בצו הבאה, ולעתור להשתת עונש המאסר בנוכחותו. עוד ציין בית המשפט המחוזי, כי אף במרבית פסקי הדין, שהוגשו מטעמו של המבקש, נגזרו עונשי מאסר בפועל או למצער מאסר מותנה, הגם שבצידם הושתו עונשי פסילה לתקופות קצרות מזו שהוטלה עליו.

7. יחד עם זאת, נקבע, כי אין ל"אזן" את ההמנעות מהשתת עונש מאסר באמצעות החמרה ברכיב פסילת הרשיון, משום שתכליות הענישה הן שונות, וכי גם אם ראוי היה לעשות כן, יש לנמק את רכיבי הענישה, תוך התייחסות לנסיבות ביצוע העבירה ולנסיבותיו האישיות של המבקש. עוד הודגש, כי הפסיקה, שהוגשה מטעם המשיבה, מעלה כי החמרה בעונש פסילת רשיון הנהיגה בפועל נעשית, על פי רוב, מקום שלנאשם עבר תעבורתי נכבד ומסוכנותו לציבור היא ברורה. לעומת זאת, בנסיבות דן רשומים לחובת המבקש שמונה הרשעות קודמות (כולל זו של בית המשפט לתעבורה); בגין מספר עבירות שאינן חריגות בחומרתן; וכאשר הענישה שהושתה עליו עד כה הייתה ענישה כספית, שאינה כוללת את פסילת רשיון הנהיגה. לאור זאת, החליטה ערכאת הערעור לקצר את תקופת פסילת הרשיון שנגזרה על המבקש, על ידי בית המשפט לתעבורה, ל-20 חודשים. בנוסף, הוטלה על המבקש התחייבות בסך ₪ 5,000 להמנע במשך שנתיים מביצוע העבירות בהן הורשע בבית המשפט לתעבורה או 5 ימי מאסר חלף ההתחייבות. יתר רכיבי גזר הדין נותרו בעינם.

תמצית הבקשה ותגובת המשיבה

8. במסגרת הבקשה השיג המבקש על גזר הדין שהושת עליו. לטענת המבקש, בית המשפט לתעבורה גזר את עונשו, מבלי שקבע את מתחם הענישה או נימק את החלטתו, בהתאם למדיניות הענישה הנהוגה. לטענת המבקש,

חומרת העונש החריג שהושת עליו מבטאת עיוות דין המצדיק את קבלת בקשתו, שכן הענישה המקובלת בנסיבות דומות נעה בין 3 ל-7 חודשי פסילת רשיון הנהיגה. עוד טען המבקש, כי לא היה מקום להרשיעו בחלוף עשרים דקות בלבד ממועד תחילת הדיון, והיה על המשיבה ליצוא קשר עם בא כוחו, טרם שניתן פסק דינו של בית המשפט לתעבורה. לבסוף, נטען כי נפלה טעות משפטית בפסק דינו של בית המשפט לתעבורה שכן, לשיטתו של המבקש, עובדות כתב האישום אינן מלמדות על ביצוע עבירה של נהיגה בקלות ראש.

9. המשיבה טענה בתגובתה לבקשה, כי אין כל עילה ליתן למבקש רשות ערעור לבית משפט זה. למעלה מן הצורך, הודגש, כי המבקש לא הציג כל ראיה לתמיכה בטענותיו לעניין התייצבותו המאוחרת לדיון, וכן לטענתו בדבר קיומו של עיוות דין. המשיבה הוסיפה וטענה, כי ערעורו של המבקש בהקשר לחומרת עונשו אינו מצדיק הענות לבקשת רשות הערעור, קל וחומר כשהעונש הוקל על ידי ערכאת הערעור, וכי לא נפל פגם בהרשעת המבקש בעבירה של נהיגה בקלות ראש.

דין והכרעה

10. הלכה מושרשת היא, כי רשות ערעור ב"גלגול שלישי" תינתן במקרים חריגים בלבד, בהם מתעוררת שאלה משפטית כבדת משקל או סוגיה ציבורית רחבת היקף, החורגת מעניינם הפרטי של הצדדים להליך; או כאשר מתעורר חשש ממשי מפני עיוות דין מהותי או אי-צדק שנגרם למבקש (רע"פ 638/18 גולן נ' מדינת ישראל (1.5.2018); רע"פ 957/18 סלטאן נ' מדינת ישראל (16.4.2018); רע"פ 2054/18 רבאיעה נ' מדינת ישראל (12.3.2018)). לאחר שעיינתי בבקשת רשות הערעור ובתגובת המשיבה, נחה דעתי, כי הבקשה אינה עומדת באמות המידה האמורות המצדיקות מתן רשות לערער לבית משפט זה. הדברים אמורים הן ביחס להשגה על מתן פסק דינה של הערכאה הדיונית, בהעדרו של המבקש, וההחלטה שלא לבטלו, מיום 14.11.2017, והן באשר לחומרת העונש שהושתה עליו.

11. למעלה מן הצורך ולהבהרת התמונה בכללותה, יודגש, כי בית משפט רשאי להרשיע נאשם, ולגזור את דינו שלא בפניו, לפי סעיף 130(א) לחוק סדר הדין הפלילי, הקובע כדלקמן:

"נאשם שהוזמן להמשך משפטו ולא התייצב, מותר לדונו שלא בפניו אם ההזמנה למועד ההמשך נמסרה לו בהודעה של בית המשפט בשעת דיון, ובית המשפט הזהירו במהלך המשפט שיהיה רשאי לדונו שלא בפניו אם לא התייצב, או אם הזמנה בכתב הומצאה לו, שלא באמצעות סניגורו, וכן לסניגורו, אם יש לו סניגור, וצווינה בה האזהרה האמורה" (ראו אף את סעיף 240 לחוק סדר הדין הפלילי המשלים אותו).

סעיף 130(ח) לחוק סדר הדין הפלילי מאפשר לבית המשפט לבטל את הכרעת הדין וגזר הדין שניתנו בהעדרו של הנאשם, ולבקשתו, בתנאים החלופיים שלהלן:

"נגזר דינו של הנאשם בחטא או בעוון שלא בפניו, רשאי בית המשפט, על פי בקשת הנידון, לבטל את הדין לרבות את

הכרעת הדין וגזר הדין אם ניתנו בהעדרו, אם נוכח שהיתה סיבה מוצדקת לאי התייצבותו או אם ראה שהדבר דרוש כדי למנוע עיוות דין; בקשה לפי סעיף קטן זה תוגש תוך שלושים ימים מהיום שהומצא לנאשם פסק הדין אולם רשאי בית המשפט לדון בבקשה שהוגשה לאחר מועד זה אם הבקשה הוגשה בהסכמת התובע" (ההדגשה שלי - א.ש.)

12. ואולם, הפסיקה הנוהגת מלמדת, כי על מנת לקבל בקשה לביטול פסק דין משום "סיבה מוצדקת" על המבקש לעבור משוכה גבוהה מאוד. כך, למשל, טענות כגון: אי התייצבות לדיון משום שכחה של מועד הדיון; אי קבלת הזימון לדיון עקב שיבושים בחלוקת הדואר או קיומן של תיבות דואר פרוצות; ונוכח מצבו הרפואי של בא כוח המבקש, מבלי שהתבקשה דחייה של הדיון מראש - לא נמצאו על ידי בית משפט זה כסיבות מוצדקות לביטול פסק הדין שניתן בהעדרו של הנאשם (רע"פ 8427/17 מדינת ישראל נ' סאלם (25.3.2018); רע"פ 3313/17 עאסלה נ' מדינת ישראל (27.4.2017); רע"פ 3518/15 מלקמו נ' מדינת ישראל (27.4.2017); רע"פ 10319/07 פדידה נ' מדינת ישראל (17.12.2007)).

המבקש שלפניי לא הגיע לדיון שנקבע בפני הערכאה הדיונית, אף שמועד הדיון נדחה לבקשתו, ולא ניפק, עד לכתיבת שורות אלו, כל הסבר, וודאי לא אסמכתא, בעניין העדרותו מהדיון. אזכיר, כי אף סנגורו של המבקש לא הודיע, כפי שהיה מצופה ממנו, כי מרשו מבושש להגיע לדיון. בנוסף, וכפי שקבעה ערכאת הערעור בפסק דינה המפורט, גם טענת המבקש, לפיה הוא הגיע לבית המשפט השלום לאחר מתן פסק הדין בעניינו, נטענה בעלמא, והשכל הישר מורה כי לו אכן כך היה, בקשתו של לבטל את פסק הדין הייתה מוגשת בסמוך למועד הגעתו. כך או כך, המבקש לא הציג כל טעם, קל וחומר טעם מוצדק, לאי התייצבותו לדיון בעניינו, כנדרש בסעיף 30(ח) לחוק סדר הדין הפלילי. יצוין, כי גם בא כוחו של המבקש לא פקד את אולם בית משפט השלום במועד, וספק אם יכול היה לעשות כן, נוכח דיונים אחרים שהיו קבועים לו בבית משפט אחר, בשעה סמוכה.

13. בנוסף לעובדה כי לא הומצא כל טעם להעדרותו של המבקש מהדיון בעניינו, אינני סבור כי נגרם למבקש עיוות דין עקב הרשעתו וגזירת דינו, שלא בפניו. ככלל, על מנת לבטל פסק דין שניתן בהעדרו של נאשם, משום חשש לעיוות דין, יש להצביע על שיקולים כבדי משקל העשויים להוביל לשינוי תוצאות פסק דינו (ראו, עניין סאלם; רע"פ 2575/17 גיאר נ' מדינת ישראל (6.9.2017); סמארה נ' מדינת ישראל (10.2.2015)). בנסיבות שלפניי, המבקש כלל לא ביקש לחלוק על עובדות כתב האישום המיוחסות לו, וניכר כי עיקר טענותיו לעיוות דין נוגעות לחומרת העונש שנגזר עליו. ואולם, איני סבור כי מידת העונש שהושתה על המבקש מעידה על עיוות דין.

העבירות שביצע המבקש מסכנות את שלום הציבור ואת ביטחון המשתמשים בדרך, וכן מבטאות זלזול ברשויות אכיפת החוק ובחובת הציות לחוק. ערכאת הערעור נדרשה לפסיקה שהוגשה מטעמים של שני הצדדים וסברה, כי בנסיבות ביצוע העבירות המיוחסות למבקש ראוי היה להשית עליו עונש מאסר, ושלא להסתפק בפסילת רשיונו. ואולם, משהערכאה הדיונית הסתפקה בהטלת עונש פסילת הרשיון, נבחנה מידת העונש בראי נסיבותיו האישיות של המבקש, ותקופת פסילת הרשיון הופחתה בשליש. לא מצאתי כי עונשו של המבקש, על כלל רכיביו, מבטא עיוות דין, המצדיק את ביטול פסק הדין שניתן בהעדרו. יתר על כן, ובראי התנאים למתן רשות לערער לבית משפט זה, איני סבור כי גזר דינו של המבקש סוטה באורח קיצוני ממדיניות הענישה הנהוגה בנסיבות דומות (רע"פ 1910/18 חבושה נ' מדינת ישראל (20.3.2018); רע"פ 501/16 פישמן נ' מדינת ישראל (24.1.2016); רע"פ 1119/18 חסן נ' מדינת ישראל

((9.5.2008)).

14. לבסוף, יצוין כי המבקש הורשע בנהיגה בקלות ראש, משום שנהיגתו ברכב בזמן פסילת רשיון כמתואר בכתב האישום נגדו, אכן מעידה על נטילת סיכון בלתי סביר בעצם הנהיגה. השגתו של המבקש על הרשעתו זו, שאף נעדרה כל תימוכין, אינה מגלמת כל טעם לקבל את בקשתו למתן רשות ערעור.

15. נוכח המפורט לעיל, בקשת רשות הערעור נדחית בזאת.

ניתנה היום, י"ג בסיון התשע"ח (27.5.2018).

שׁוֹפֵט
